

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยปัจจุบัน มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง เทคโนโลยี และการสื่อสารต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ตามไปด้วย ทั้งสภาพสังคม สภาพแวดล้อม และการดำรงชีวิต ส่งผลถึงการเปลี่ยนแปลงคุณภาพ ชีวิตของคนไทย การจัดการศึกษาในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต มุ่งเน้นกระบวนการพัฒนา คนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นคนเก่ง คนกล้า และคนดี ถึงพร้อมด้วยความรู้ ทักษะ และเจตคติ เพื่อการพึ่งตนเอง รู้จักและเข้าใจตนเองและสภาพแวดล้อม มีพลังในการคิด การตัดสินใจและการปรับตัว ทั้งด้านการเรียน การดำเนินชีวิต เลือกอาชีพด้วยความรอบคอบ ขาดอุปสรรค สมเหตุสมผลมีนิสัยรักการทำงาน และดำเนินชีวิตในสังคมใหม่อย่างมีแผน มีหลักเกณฑ์ มีสุขภาพกายและจิตที่ดี ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน พัฒนาตนเอง พัฒนาอาชีพ และพัฒนาดังกล่าวให้ทันสมัย อยู่เสมอมีชีวิตที่ประสบความสำเร็จ และสงบสุข ท่ามกลางปัญหาอันเนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็ว ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมืองและเทคโนโลยี โดยโรงเรียนทุกโรง ต้องอาศัยงานแนะแนวที่เป็นระบบมาเป็นเครื่องมือพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นคนที่นำตนเอง พึ่งตนเองได้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2539, หน้า 38)

สาระสำคัญประการหนึ่งของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 คือมุ่งเน้นการจัดการการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมมีวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข และในมาตรา 22 ยังระบุว่าการ จัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ พัฒนาตนเองได้ ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญ ที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ และมาตรา 24 ให้สถานศึกษาจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด ของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญเหตุการณ์และประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้เรียนรู้จาก ประสบการณ์จริง ฝึกให้คิดได้ ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่พึงปรารถนาและคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา จัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนที่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีการประสานงานกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เพื่อร่วมพัฒนา ผู้เรียน มาตรา 28 จัดหลักสูตรหลากหลายให้เหมาะสมกับแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิต

ของบุคคลให้เหมาะสมกับวัย และศักยภาพให้มีสาระทั้งพัฒนาคนให้มีความรู้ ความคิด
ความสามารถ ความดีงามและความรับผิดชอบต่อสังคม (ธีระ ชัยยุทธธรรม, 2544, หน้า 49-50)

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จึงได้กำหนดกิจกรรมแนะแนวเป็นส่วนหนึ่งของสาระกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาองค์รวม
ของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยสถานศึกษา
จะต้องจัดดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545,
หน้า 6)

ดังนั้นโรงเรียนจึงจำเป็นต้องมีการจัดกิจกรรมแนะแนวขึ้น เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ให้แก่นักเรียน นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร เพื่อช่วยป้องกันปัญหา
แก่ปัญหา ส่งเสริมพัฒนาเด็กและการของเด็กในด้านต่าง ๆ สถานศึกษาต้องดำเนินการจัดบริการแนะ
แนวให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนการสอน โดยสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนทั้งที่มีปัญหา
หรือแนวโน้มที่จะเกิดปัญหาตลอดจนนักเรียนปกติทุกคนได้รับความสำเร็จทางการศึกษา
อาชีพและบุคลิกภาพเต็มตามศักยภาพ ดังที่ กรมวิชาการ (2539, หน้า 1) กล่าวว่างานในหน้าที่
รับผิดชอบของครูทุกคนนั้น นอกเหนือจากการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดปัญญา ความรู้
ความสามารถและทักษะต่าง ๆ แล้ว ยังมีบทบาทในการแนะแนวสอดแทรกอยู่ด้วยเป็นอย่างมาก
นอกเหนือจากนี้แล้วกระบวนการแนะแนวจะเป็นงานที่ช่วยเหลือ และพัฒนาเด็กได้อย่าง
สมเหตุสมผลตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการอย่างแท้จริง ยิ่งสภาพสังคมปัจจุบันซึ่งมีปัญหา
ในด้านต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตในสังคม

กระบวนการแนะแนวเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กและเยาวชนได้รู้จักตนเอง รู้จักผู้อื่น
รู้จักสิ่งแวดล้อม สามารถตัดสินใจอย่างมีเหตุผลที่เหมาะสม ต้องแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง
สู่ความเป็นเลิศแบบสากล บนพื้นฐานของความเป็นไทย (กรมวิชาการ, 2540, หน้า 33) ซึ่ง
จุดมุ่งหมายของงานแนะแนว คือ การจัดกิจกรรมที่มุ่งให้ข้อมูล ทั้งทางด้านการศึกษา อาชีพ
และเรื่องส่วนตัวเพื่อช่วยให้ครูแนะแนวพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนตามหลักการแนะแนว
ให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษา กล่าวคือเป็นการพัฒนาชีวิตที่ท่าประโยชน์ต่อสังคม
โดยในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีเป้าหมายให้นักเรียนรู้จักแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมกับตน
ในการทำประโยชน์ให้กับสังคม จำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับงานแนะแนว
และบริหารจัดการ ตามแผนพัฒนาการแนะแนว ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545-2549) ที่เน้นการแนะแนว
มิติใหม่ซึ่งเป็นแนะแนวเชิงรุกที่มุ่งส่งเสริม พัฒนา และสร้างภูมิคุ้มกันที่มั่นคง โดยการมีส่วนร่วม
และประสานงานจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้เรียนหรือผู้รับบริการทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับ
การพัฒนาคุณภาพทุกช่วงวัยของชีวิตให้เป็นคนดี มีปัญญา และมีความสุข ทิศทางการดำเนินงาน

โดยสรุปของแผนพัฒนาการแนะแนวดังกล่าวประกอบด้วย ผู้บริหารและครูทุกคนมีบทบาทในการแนะแนว เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่มั่นคงให้กับผู้เรียน ทั้งด้านชีวิตและสังคมอย่างต่อเนื่อง โดยใช้การแนะแนวเป็นกระบวนการสำคัญในการสร้างและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ การแนะแนวที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคน มีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยผู้แนะแนวต้องรู้จักและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อผู้เรียนทุกคนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และ เต็มศักยภาพ ต้องจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มุ่งส่งเสริมและเติมเต็มให้ผู้เรียน ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงตามความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้และพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ในตนเองได้อย่างเต็มที่ มุ่งเน้นให้เกิดการบูรณาการแบบองค์รวมทั้งองค์ความรู้ตามหลักวิชา วิชาชีวิตและวิชางาน การให้บริการแนะแนวควรจัดให้ผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งคนพิการและผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ระบบการแนะแนวต้องดำเนินการในเชิงรุกที่ครอบคลุมทั้งการป้องกัน ดูแล ช่วยเหลือ และส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนทุกคนได้พัฒนาตนเองเต็มศักยภาพ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่สำคัญ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูทุกคน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และ สื่อมวลชนทั้งนี้ ขึ้นในฐานะแหล่งเรียนรู้แห่งแรกของผู้เรียน จะเป็นเครือข่ายการแนะแนวที่สำคัญของสังคมในการสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาผู้เรียนไปในทิศทางที่ต้องการและเป็นแหล่งที่จะช่วยส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตได้ ชุมชนจะเป็นเครือข่ายการแนะแนวที่สำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็ง และช่วยส่งเสริมป้องกันและแก้ไขปัญหของสังคมให้ดีได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษา เป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ จึงควรสร้างเสริมบุคลากรให้มีความเข้มแข็งทั้งด้านวิชาการ และ การประสานสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานร่วมกับเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา (กรมวิชาการ, 2544)

การแนะแนวในโรงเรียน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงานกิจการนักเรียนนั้น เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดให้มีขึ้น เพื่อช่วยเหลือเด็กให้สามารถตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ รับผิดชอบในชีวิตของตนเองได้อย่างสมบูรณ์พร้อมทั้งสามารถปรับตัวและพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ควรที่หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องต้องช่วยกันส่งเสริมและสนับสนุนให้งานแนะแนวในโรงเรียนดำเนินไปอย่างต่อเนื่องมีประสิทธิภาพสูงสุด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ดำเนินงานบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการบริหารการศึกษา ตามกลยุทธ์และจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้การบริหารและการจัดการของสถานศึกษาเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม แต่การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษายังคงมีงาน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านการบริหารทั่วไป เพื่อให้การดำเนินงานได้อย่างอิสระ

คล่องตัว รวดเร็ว และสอดคล้องกับการบริหารราชการ ตาม 2 ยุทธศาสตร์ 3 กลยุทธ์ 9 จุดเน้น และ 30 ตัวชี้วัด ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และ ให้การบริหารงานของสถานศึกษาเป็นไปตามบริบทของสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพและ ประสิทธิภาพ จากผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ด้านบริหารจัดการ มีจุดแข็งคือ โรงเรียนมีเอกภาพในการบริหารงานเนื่องจากโรงเรียนเป็นนิติบุคคล ชุมชนมีโอกาสและมีส่วนร่วมในการจัดในสถานศึกษาและมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ทำให้เอื้อต่อการพัฒนาระบบการบริหารหน่วยงาน สิ่งที่เป็นจุดอ่อนและอุปสรรคในการบริหาร จัดการคือ โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์ประสานงานให้ชุมชนรับทราบ และเข้าใจถึงบทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา การบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศยังขาดประสิทธิภาพ ไม่นำผลการประเมินในอดีตที่ผ่านมา ปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ขาดการทำวิจัยและ ไม่นำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์ ระบบต่าง ๆ ยังมีขั้นตอนยุ่งยากไม่คล่องตัวต่อการปฏิบัติงาน โรงเรียนขนาดเล็กไม่สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับชุมชน สิ่งที่เป็นปัญหาอุปสรรค ด้านสังคม และวัฒนธรรมคือ สภาพครอบครัวแตกแยก สังคมขาดคุณธรรม มีส่วนร่วมการปกครองน้อย ขาดการไปศึกษาจากแหล่งเทคโนโลยีทั้ง ๆ ที่มีมาก สิ่งแวดล้อมถูกทำลายจากแหล่งอุตสาหกรรม ขาดการตรวจสอบจากภาคประชาชน ขาดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่วัฒนธรรมที่ดีงาม ด้านเทคโนโลยี การบริหารจัดการไม่มีประสิทธิภาพ ไม่มีบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญ การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีเร็วเกินไป การแพร่หลายของเกมคอมพิวเตอร์ทำให้เด็กสนใจมากกว่า การเรียน ด้านเศรษฐกิจ ความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจของคนในภาคอุตสาหกรรมกับ ภาคการเกษตร สถานศึกษาสอนวิชาสามัญมากกว่าด้านอาชีพที่เสริมรายได้ ส่วนใหญ่นักเรียนที่จบ ด้านแนะแนวโดยตรงมีน้อย มีการจัดการเรียนการสอนแบบไม่เห็นความสำคัญของการจัดบริการ แนะแนวแก่นักเรียน ข้อมิมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จากปัญหาและอุปสรรคในการจัด บริการแนะแนวการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรีดังกล่าว ควรแสดงบทบาท และแนะแนวทางเพื่อนำในการแก้ปัญหาในตัดสินใจในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง เป็นปัจจัยสำคัญ อย่างหนึ่งต่อความสำเร็จในการบริการแนะแนวจะต้องแสดงบทบาทของตนให้เหมาะสมและปฏิบัติ หน้าที่ของตนให้สมบูรณ์ เพื่อให้นักเรียนมีความมุ่งมั่นและร่วมมือกันอย่างเต็มความสามารถ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี, 2547, หน้า 11)

จากความสำคัญและสภาพปัญหา การให้บริการแนะแนวของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ซึ่งมีประเด็นปัญหาในด้านบุคลากรแนะแนวที่มีครูที่จบการศึกษา วิชาเอกแนะแนวและวิชาโทแนะแนว จำนวน 50 คน ต่อจำนวนโรงเรียน 276 โรงเรียน ซึ่งยังไม่พอเพียงต่อการให้บริการแนะแนวที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนประถมศึกษา

และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาไม่มีครูแนะแนวโดยตรง ส่วนมากให้ครูประจำชั้นเป็นครูแนะแนวเป็นที่ปรึกษาให้กับนักเรียนในห้องที่รับผิดชอบ ด้านงบประมาณที่ได้รับจัดสรรในการบริหารงานแนะแนวมียกจำกัด ทำให้การจัดบริการแนะแนว มีคุณภาพต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ด้านความร่วมมือของผู้ปกครองนักเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในงานให้บริการแนะแนวของโรงเรียนทำให้การแก้ปัญหาหรือการสนับสนุนและช่วยเหลือนักเรียน ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์

ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอน ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการจัดกิจกรรมแนะแนวในโรงเรียน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนพัฒนารูปแบบ ระบบการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรีให้มีถูกต้องชัดเจน และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี จำแนกตามเขตที่ตั้ง ประสบการณ์ในการแนะแนว ความรู้ด้านการแนะแนว และประเภทโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ปัญหการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ทราบปัญหาการจัดบริการแนะแนวและแนวทางพัฒนางานแนะแนวของครูโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงงานแนะแนวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำถามในการวิจัย

1. ปัญหาการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี จำแนกตามเขตที่ตั้ง ประสบการณ์ในการแนะแนว ความรู้ด้านแนะแนว และประเภทโรงเรียนอยู่ในระดับใด

2. ปัญหาการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ปราจีนบุรี จำแนกตามเขตที่ตั้ง แตกต่างกันหรือไม่
3. ปัญหาการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ปราจีนบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการแนะแนว แตกต่างกันหรือไม่
4. ปัญหาการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ปราจีนบุรี จำแนกตามความรู้ด้านการแนะแนว แตกต่างกันหรือไม่
5. ปัญหาการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ปราจีนบุรี จำแนกตามประเภทโรงเรียน แตกต่างกันหรือไม่
6. แนวทางการแก้ปัญหาการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาปราจีนบุรี มีอะไรบ้าง

สมมติฐานในการวิจัย

1. ปัญหาการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ปราจีนบุรี จำแนกตามเขตที่ตั้ง แตกต่างกัน
2. ปัญหาการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ปราจีนบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการแนะแนว แตกต่างกัน
3. ปัญหาการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ปราจีนบุรี จำแนกตามความรู้ด้านการแนะแนว แตกต่างกัน
4. ปัญหาการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ปราจีนบุรี จำแนกตามประเภทโรงเรียน แตกต่างกัน

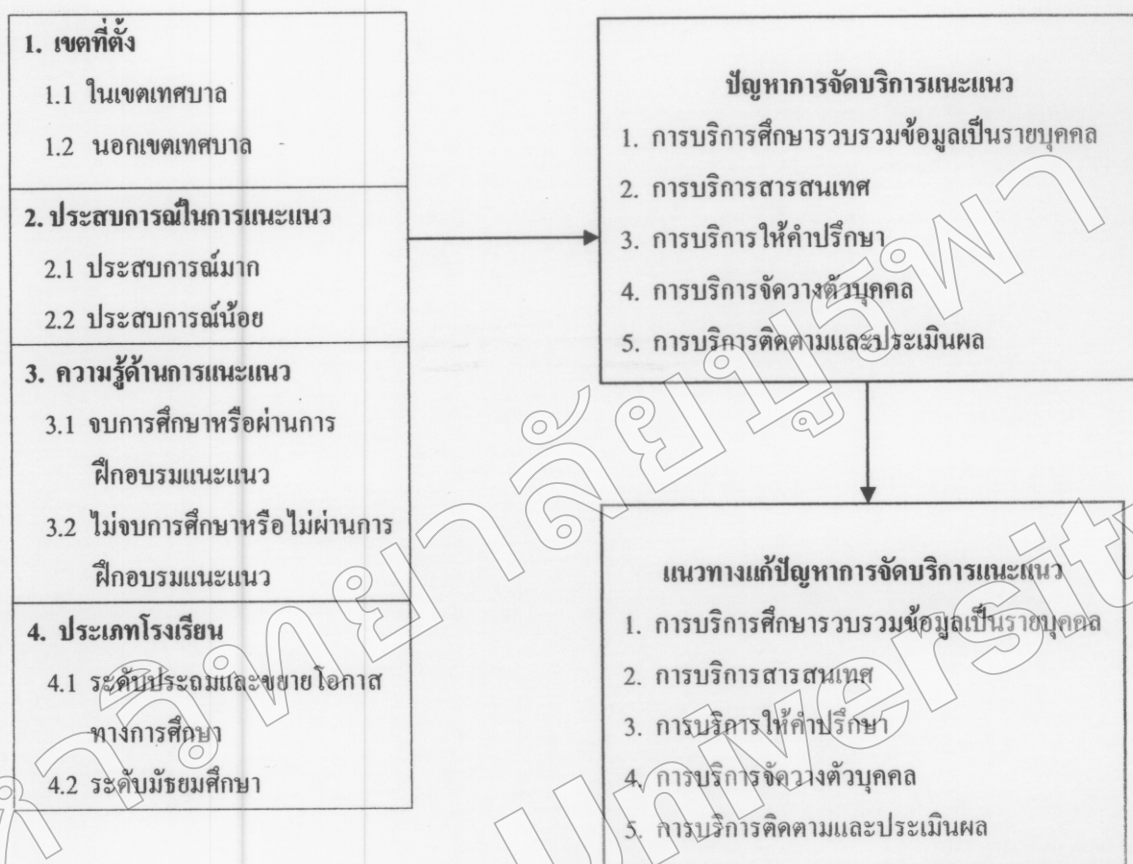
กรอบความคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มุ่งที่จะศึกษาปัญหาการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี โดยยึดกรอบแนวคิดของ กรมวิชาการ (2544, หน้า 6-7)
ใน 5 องค์ประกอบ เกี่ยวกับการบริการศึกษารวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล การบริการสารสนเทศ
การบริการให้คำปรึกษา การบริการจัดวางตัวบุคคลและการบริการติดตามและประเมินผล
ดังภาพที่ 1

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการจัดการจัดการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ในงานแนะแนวตาม กรมวิชาการ (2544, หน้า 6-7) 5 ด้าน คือ 1) การบริการศึกษารวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล 2) การบริการสารสนเทศ 3) การบริการให้คำปรึกษา 4) การบริการจัดวางตัวบุคคล 5) การบริการติดตามและประเมินผล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี จำนวน 276 โรงเรียน โดยครูแนะแนวหรือครูที่รับผิดชอบงานแนะแนวของโรงเรียนในเขตเทศบาล จำนวน 40 คน นอกเขตเทศบาล จำนวน 236 คน ในปีการศึกษา 2549

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูแนะแนวหรือครูที่รับผิดชอบงานแนะแนวของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี จำนวน 162 คน ประจำปีการศึกษา 2549
ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามจำนวนโรงเรียนและกำหนด
ขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เกรจซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610)

3. ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้มีดังต่อไปนี้

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

3.1.1 เขตที่ตั้ง

3.1.1.1 ในเขตเทศบาล

3.1.1.2 นอกเขตเทศบาล

3.1.2 ประสบการณ์ในการแนะแนว

3.1.2.1 ประสบการณ์มาก

3.1.2.2 ประสบการณ์น้อย

3.1.3 ความรู้ด้านการแนะแนว

3.1.3.1 จบการศึกษาหรือผ่านการฝึกอบรมด้านการแนะแนว

3.1.3.2 ไม่จบการศึกษาหรือไม่ผ่านการฝึกอบรมด้านการแนะแนว

3.1.4 ประเภทโรงเรียน

3.1.4.1 โรงเรียนประถมและขยายโอกาสทางการศึกษา

3.1.4.2 โรงเรียนมัธยมศึกษา

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาการบริการแนะแนวและแนวทางการแก้ปัญหา
การจัดบริการแนะแนว ใน 5 งาน ดังนี้

3.2.1 การบริการศึกษารวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล

3.2.2 การบริการสารสนเทศ

3.2.3 การบริการให้คำปรึกษา

3.2.4 การบริการจัดวางตัวบุคคล

3.2.5 การบริการติดตามและประเมินผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัญหาการจัดบริการแนะแนว หมายถึง อุปสรรคต่าง ๆ ในการส่งเสริมสนับสนุน
ส่งเสริมการจัดบริการแนะแนว ที่ทางฝ่ายดำเนินงานแนะแนวรับผิดชอบงานแนะแนวในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ประสพจากการจัดบริการบริการแนะแนว

ใน 5 บริการดังต่อไปนี้ คือ

1.1 การบริการศึกษารวบรวมข้อมูล หมายถึง การศึกษา สํารวจ ข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การสังเกต สัมภาษณ์ ใช้แบบสอบถาม แบบทดสอบ การเขียนอัตชีวประวัติ สังคมมิติ การเขียนบ้าน โดยมีการบันทึกข้อมูลในระเบียบพฤติกรรม ระเบียบสะสมสมุดรายงานประจำตัวผู้เรียน เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้ครูรู้จักผู้เรียนแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร ต้องการอะไร และควรให้ความช่วยเหลือในลักษณะใด

1.2 การบริการสารสนเทศ หมายถึง การให้ข้อมูลข่าวสารความรู้ที่จำเป็นในการตัดสินใจ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา อาชีพ วัฒนธรรม ศิลธรรม จริยธรรม สุขภาพ โดยนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การบรรยาย อภิปราย จัดป้ายนิเทศ การจัดหาเอกสารคู่มือให้อ่าน ทัศนศึกษาการใช้สื่อภาพยนตร์ วิดีทัศน์ เป็นต้น ข้อมูลที่ถูกต้องทันสมัยมีความจำเป็นมากในการช่วยให้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น และป้องกันความล้มเหลวได้อย่างมาก

1.3 การบริการให้คำปรึกษา หมายถึง การช่วยแนะนำผู้เรียนทั้งด้านการศึกษา ด้านงานอาชีพ ด้านชีวิตและสังคมให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจตนเอง รู้ว่าปัญหาของตนอยู่ที่ตรงไหน ควรจะแก้ไขตนเองอย่างไร การแก้ปัญหานั้นมีกี่ทาง และควรเลือกทางใด จึงจะเหมาะสมกับตนเองมากที่สุดพร้อมทั้งเกิดความรับผิดชอบในการช่วยตนเองอย่างจริงจัง

1.4 การบริการจัดวางตัวบุคคล หมายถึง การจัดกิจกรรมด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ ได้รับการฝึกฝน หรือได้รับการช่วยเหลือตามควรแก่กรณี เช่น กิจกรรมที่สนองความถนัด ความสนใจ และความสามารถ แก่ผู้เรียนทุกกลุ่มทุกคน รวมทั้งการจัดทุนการศึกษา อาหารกลางวัน หรือการหางานพิเศษ

1.5 การบริการติดตามและประเมินผล หมายถึง การติดตามผลการดำเนินงานแนะแนวต่าง ๆ ที่จัดให้แก่ผู้เรียน การติดตามประเมินผลแบ่งเป็น 2 งาน คือ

1.5.1 งานติดตามและประเมินผลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการช่วยเหลือผู้เรียนแต่ละคนให้สามารถแก้ปัญหาและปรับปรุงตน ในด้านต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม และเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประเมินผลการดำเนินงานแนะแนวและงานอื่น ๆ ของโรงเรียน

1.5.2 งานติดตามและประเมินผลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาผลที่ได้จากการดำเนินโครงการแนะแนวว่ามีคุณค่ามากน้อยเพียงใด ได้ผลหรือไม่ ควรปรับปรุงพัฒนาอย่างไร และควรขยายผลต่อไปหรือไม่ เป็นต้น

2. แนวทางการแก้ปัญหาการจัดบริการแนะแนว หมายถึง แนวทางในการแก้ไขปัญหาการจัดบริการแนะแนวตามข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ที่มีประสบการณ์ด้านการจัดบริการงานแนะแนว

3. ผู้บริหาร หมายถึง ครูรักษาการณ์ในตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน มีหน้าที่บริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี

4. ครู หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี

5. โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี หมายถึง สถานศึกษาที่เปิดสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 กระทรวงศึกษาธิการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี

6. เขตที่ตั้ง หมายถึง ที่ตั้งของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี

6.1 ในเขตเทศบาล หมายถึง โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล

6.2 นอกเขตเทศบาล หมายถึง โรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล

7. ประสบการณ์ในการแนะแนว หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานแนะแนวของครู ตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหาร โรงเรียนให้ปฏิบัติงานมากหรือน้อยโดยใช้ค่าเฉลี่ยตามระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ แบ่งเป็น

7.1 ประสบการณ์มาก หมายถึง ปฏิบัติหน้าที่ที่แนะแนวเป็นเวลาตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป

7.2 ประสบการณ์น้อย หมายถึง ปฏิบัติหน้าที่ที่แนะแนวเป็นเวลาค้นว่า 5 ปี

8. ความรู้ด้านการแนะแนว หมายถึง การได้รับวุฒิปัตรหรือการผ่านการอบรมงานแนะแนวจากสถาบันต่าง ๆ ด้านการแนะแนว

8.1 จบการศึกษาหรือผ่านการฝึกอบรมแนะแนว หมายถึง ครูผู้สอนที่ได้รับวุฒในการศึกษาด้านแนะแนว หรือผ่านการฝึกอบรมแนะแนว

8.2 ไม่จบการศึกษาหรือไม่ผ่านการฝึกอบรมแนะแนว หมายถึง ครูผู้สอนที่ไม่ได้รับวุฒในการศึกษาด้านแนะแนว หรือไม่ผ่านการฝึกอบรมแนะแนว

9. ประเภทโรงเรียน หมายถึง สถานศึกษาที่เปิดทำการสอนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี

9.1 โรงเรียนประถมศึกษา และ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เปิดทำการสอนนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี

9.2 โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนซึ่งเปิดสอนตั้งแต่ระดับช่วงชั้นที่ 3-4
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี

10. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับ
การศึกษาวิชาการแนะแนวในสถานศึกษา มีประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษา การบริหารงาน
วิชาการ

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University